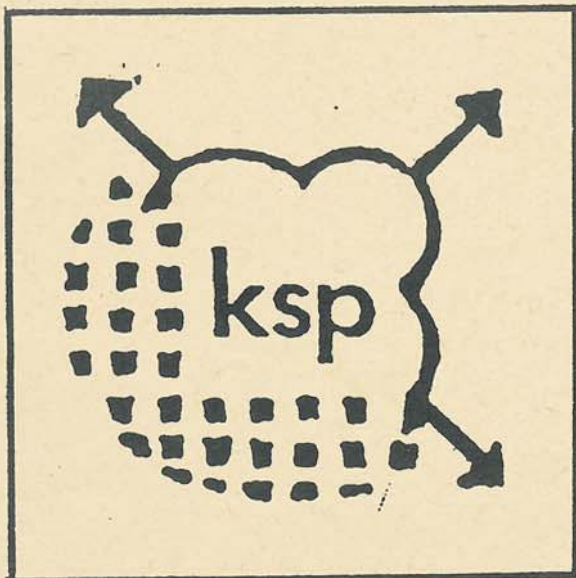
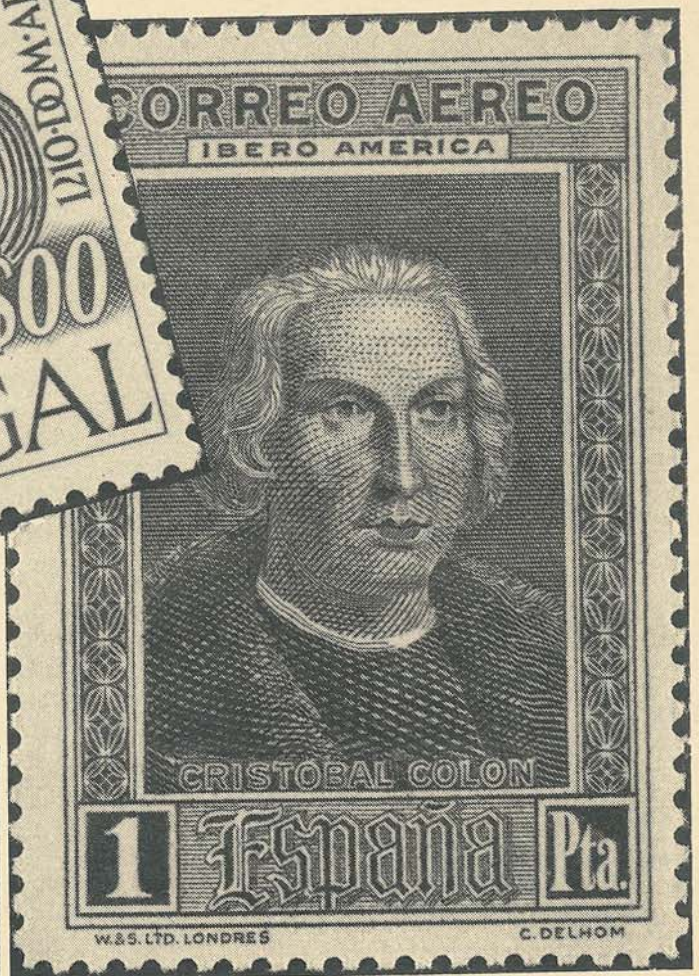

IBERIA

kontaktgroep

spanje ~ portugal

De luchtpostzegels Legazpi en Sorolla van 1953

Er zijn enige malen merkwaardige luchtpostzegels van uitzonderlijk hoge waarden door de Spaanse postbureaus uitgegeven. De eerste keer ging het om de twee zegels uitgegeven op 1 december 1947 met de afbeeldingen Manuel de Falla (25 Pts.) oplage 200.000 stuks en Ignacio de Zuloaga (50 Pts.) oplage 100.000 stuks. Op het oog lijken dat bescheiden oplagen, maar de nominale waarden van deze zegels waren dermate hoog, dat ze vrijwel niet werden gekocht, laat staan gebruikt. Rond die tijd was een totaal van 75 Pesetas in Nederlands geld omgerekend een bedrag van rond tien gulden en dat was in die tijd voor postzegels een enorm bedrag, zeker in een land als Spanje dat toen in feite arm was.

Hetzelfde zien we gebeuren wanneer de Spaanse Post eind 1953 weer twee luchtpostzegels uitgeeft in de waarden 25 en 50 Pesetas. Dit keer met op de 25 Pts. een afbeelding van Legazpi en op de 50 Pts. een afbeelding van de schilder Sorolla. Deze zegels werden niet gelijktijdig uitgegeven. Het eerst kwam de 50 Pts., Sorolla en wel op 9 oktober 1953, gevolgd op 5 november 1953 door de 25 Pts met de afbeelding van Legazpi.

Wie was Legazpi?

Het was de in Spaanse dienst varende beroemde ontdekker Fernando de Magallanes, die in opdracht van koning Karel I een nieuwe ontdekkingsstocht ondernam en via de Molukken een sterk zuidelijke koers volgend, Zuid-Amerika ronde via de later naar hem genoemde "Straat Magelhaen" en zo in de Stille Oceaan kwam. Magallanes bereikte nieuw land (de Filipijnen). Hij kreeg grote problemen met de inlandse bevolking en in de strijd met hen vond hij op 27 april 1521 de dood. Later werd de door hem ontdekte eilandengroep de Filipijnen genoemd naar de latere koning Philips II.

Miguel López de Legazpi, geboren in 1510 in Zumárraga in de provincie Guipúzcoa, kwam veertig jaar later in de geschiedenis werkend in opdracht van de koning in de leiding van het toenmalige Spaanse Mexico.

In 1564 leidde hij een expeditie, waarbij de Islas Barbudos (tegenwoordig Marshall-eilanden) en Los Ladrones (de huidige Marianen) werden veroverd voor Spanje. In 1565 vouwde hij daar de stad San Miguel de Cebú.

In de daarop volgende jaren veroverde hij het eiland Luzön en verhief in 1571 het door een islamitische stam bewoonde Manyilla-Tondo tot hoofdstad (Manilla).

Legazpi werd gouverneur enb generaalkapitein van de Filipijnen en de Maianen en overleed tenslotte op 20 augustus 1572 te Manilla.

Wie was Sorolla?

Joaquin Sorolla y Bastida werd op 27 februari 1863 in Valencia geboren en stierf op 10 augustus 1923 in Cercedilla (provincie Madrid)..

Sorolla kreeg zijn opleiding als schilder in eerste instantie aan de Academie Van Valencia en later vormde hij zich ver-

der in Rome en Parijs. In het bijzonder onerging hij de invloed van de Franse impressionisten.

Sorolla schilderde vooral landschappen en portretten, maar bijzonder beroemd zijn ook zijn scenes uit het leven aan de kust van Valencia. Dat zien we duidelijk op de serie postzegels die in maart 1964 werden uitgegeven en die een deel van zijn werk tonen.

We zien daar

25 c. De waterkruik.40 c.

Een koeherderuit Castilië.

70 c. Typen uitde Mancha.80 c. Valenciaanse visverkoopster.

1 pts. Zelfportret.

1,50 pts. Het inbrengen van de stieren.

2,50 pts. Het volk zegt: "Vis is duur!".

3 pts. Aan het strand.

5 pts. Het in zee brengen
van een vissersboot

10 pts. Paar uit Valencia te paard.

De 25 pts. kreeg een oplage van 500.000 stuks, de 50 pts. 200.000 stuks.

De zegels werden vervaardigd in vellen van 50 stuks (10 x 5).

Ze kregen kamtanding 13 : 12 3/4

Vervaardigd in staalgravure dodor Alfonso Sánchez Toda een jongere broer van de beroemde postzegelgraveur José Luis Sánchez Toda.

Beide zegels vinden we wel veel op brief, maar dan veelal op FDC's in allerlei vormen. Maar in feite weinig op normaal gelopen luchtpost, zoals men eigenlijk zou verwachten.

De oorzaak daarvan ligt in het feit, dat in die jaren 25 pts. en 50 pts. eigenlijk niet goed op brief waren te gebruiken, omdat de posttarieven zoanig waren dat die waarden niet gebruikelijk waren.

De tarieven waren toen:

Spanje met koloniën, Andorra, Gibraltar, Portugal met koloniën, Amerika (zonder Europese koloniën), Filipijnen.....

Pts. 0.50/20 g.

Overig buitenlandPts. 2/20 g. + 1

Luchtposttoeslagen:

Spanje.....Pts. 0.60/20 g.

Spaans GuineaPts 1.30/5 g.

Gibraltar, Portugal.....Pts. 2/20 g.

Overig Europa, Algerije, Marokko, Tunesië (brieven boven 20 g.)
Pts. 2/20 g.

Azoren, Amerika (zonder Europese koloniën), Portugese kol. in Afrika Pts. 4/5 g.

Overig Afrika, Europese kol. in Amerika, Azië (zonder Oost-Azië) Pts. 4/5 g.

Oost-Azië, Oceanië P.ts. 8/5 g.

Extra toeslagen:

Aangetekend binnenland Pts. 0.40

Aangetekend buitenland Pts. 5

Expresse binnenland Pts. 0.25

Expresse buitenland Pts. 4

We zien, dat in deze tarieven frankeerwaarden van 25 en 50 pesetas zeker als enkelfrankering niet zijn te gebruiken.

Waarom zegels van deze waarde werden uitgebracht is niet duidelijk.

REGISTRO CENTRAL DE ESCLAVOS DE PUERTO RICO.

In het navolgende artikel wil ik graag nader ingaan op het "Registro Central de Esclavos" ofwel het "Slavenregister" dat van 1868 tot 1873 door de Spaanse autoriteiten werd bijgehouden in Puerto Rico en de relevantie tot ons verzamelgebied. Allereerst echter een korte inleiding.

Slavernij.

Vanaf de ontdekking door Columbus in 1493 van het eiland Borinquen, door hem omgedoopt in Puerto Rico, tot het moment van afschaffing van de slavernij in de Spaanse kolonien in 1873, hebben de Spanjaarden in de behoefte aan arbeidskrachten voorzien door de tewerkstelling van slaven. Doordat binnen 50 jaar bijna alle oorspronkelijke indiaanse bewoners door de dwangarbeid en de daaruit voortvloeiende uitputting waren uitgeroeid werd het al vanaf 1513 duidelijk dat in de behoefte aan slaven moest worden voorzien door import uit Afrika.

Deze situatie was overigens niet anders toen Puerto Rico korte tijd een Nederlands kolonie was van 1625 tot 1631. De Portugezen, de Engelsen en later ook de Nederlanders zorgden met hun schepen voor aanvoer van nieuwe slaven naar de Spaanse (en Engelse) gebieden in de West.

De slavernij bereikte haar hoogtepunt in Puerto Rico in 1846 toen in totaal 51.265 slaven aanwezig bleken te zijn; dit aantal was in 1872, 1 jaar voor de afschaffing, reeds verminderd tot ca. 30.000 slaven doordat het de eigenaars inmiddels was gebleken dat de arbeidsproductiviteit van slaven door de onderdrukking en uitbuiting aanzienlijk lager was (ca. 30%) dan de productiviteit van vrije arbeiders, zodat geleidelijk tot vervanging werd overgegaan. In feite heeft het systeem van slavernij aldus zijn eigen ondergang bewerkstelligd.

Rond 1872 werkte 60% van de slaven, hoofdzakelijk mannen, op het platteland bij de cultivatie en verwerking van suikerriet, tabak, ananas en in de rumindustrie, terwijl 40% van de slaven, hoofdzakelijk vrouwen, in de steden waren tewerkgesteld als huisbediende of in de handel en nijverheid.

De helft van de slaven was in de leeftijdscategorie van 16 tot 30

jaar oud. Zo'n 85% van de slaven was geboren op Puerto Rico waardoor de betekenis van de invoer uit Afrika beduidend was afgenomen. Van de slaven had 50% een negroïde huidskleur terwijl de andere helft gerekend kon worden tot de mulatten. Een soortgelijk patroon tonen de gegevens van Cuba, eveneens een Spaanse kolonie.

In het midden van de vorige eeuw waren er 370.000 slaven op Cuba waarvan 80% op het platteland tewerkgesteld was in de tabaksplantages, de leerindustrie, in havens en in de industrie, terwijl 20% in de steden werkte als huisbediende, als vaklieden of in de handel en nijverheid. In 1846 bedroegen de slaven maar liefst 62% van de totale bevolking van Havana maar deze percentages lagen nog hoger in steden als Santiago en Bayamo.

Het Slavenregister.

De Spaanse autoriteiten verlangden vanaf 1868 van de slaveneigenaars dat zij alle slaven die zij in hun bezit hadden registreerden in een speciaal voor dit doel in het leven geroepen register, het Slavenregister. Daarbij was overigens het hoofdmotief niet het voeren van een soort Burgerlijke Stand (aangezien slaven niet "meetelden") maar de mogelijkheid om bij die registratie van de eigenaar van de slaaf jaarlijks een belasting van (aanvankelijk) 40 centimos te kunnen heffen per slaaf, in feite een vorm van vermogensbelasting.

In Puerto Rico bestonden in 1872 negen registers (boeken) waarvan er acht nog in de gemeentearchieven van San Juan bewaard worden. Er is echter één boek (van het departement Arecibo) in particuliere handen gekomen waarna bladzijden uit dat register op beperkte schaal via o.a. de filatelie te koop werden aangeboden. Aangezien er in 1872 30.000 slaven waren geregistreerd kunnen dus maximaal waarschijnlijk iets minder dan 4.000 bladzijden in de verkoop zijn gekomen. In de literatuur wordt, voor zover is na te gaan, voor het eerst in 1950 melding gemaakt van het circuleren van bladzijden uit het slavenregister. De vraagprijs per bladzijde bedraagt 20 tot 40 US\$.

Bij dit artikel vindt u een afbeelding van bladzijde 573 van het register van de gemeente Arecibo uit 1872 waarvan ik graag een korte vertaling geef: Aan de linkerzijde de personalia en kenmerken van de slaaf: "Leeftijd 32 jaar, groot postuur, donkere mulatse huidskleur, gekruld haar, bijna geen baard,

zwarte ogen, platte neus en normale mond. Geen bijzondere kenmerken". Het betreft blijkbaar een man. Aan de rechterzij

DEPARTAMENTO DE *Arecibo* **PUEBLO DE** *Arecibo* **FOLIO NUM.** 575

FILIACION.

Edad *32 años*
 Estatura *alto*
 Color *mulato oscuro*
 Pelo *liso*
 Barba *liso*
 Ojos *negros*
 Nariz *chato*
 Boca *normal*

REGISTRO DE ESCLAVOS. - ISLA DE PUERTO RICO.
Imp. de G. G. G.

Cédula *moral* del esclavo *Ciangelista*
 propiedad de *D. Lucas Clasen*
 natural de *Puerto Rico* de estado *casado*
 de oficio *labrador* no está coartado
 y se halla empadronado en el barrio de *Hato Abajo*
 Es hijo de *Francisca*
 Su cónyuge se llama: *Estefania*
 Tiene *—* hijos que se llaman: *—*

Arecibo 23 de Enero de 1872.

El dueño,
Lucas Clasen
El Comisario,
Jose Navas

Todo bien a. Landa

de de overige personalia: "inschrijvingsbewijs in het landelijk register van de slaaf Ciangelista, eigendom van D. Lucas Clasen, geboren te Puerto Rico, gehuwd, van beroep arbeider, niet vrij, tewerkgesteld in de wijk Hato Abajo, kind van Francisca, zijn vrouw heet Estefania, geen kinderen". Getekend Arecibo 23 januari 1872, de ambtenaar, de eigenaar, de commissaris (?).

Op andere bladzijden in het register zijn van geval tot geval nog extra aantekeningen geplaatst, b.v. als gedurende een jaar een slaaf verkocht werd aan een andere eigenaar waarbij de registratie als een soort overschrijvingsbewijs van het eigendom werd beschouwd. Het register roept diverse associaties op met tegenwoordige registers voor stamboekvee of auto's, waarmee dan tevens iets gezegd is over de status van de slaaf in die tijd.

Vermeldenswaard is verder nog dat er in 1873 nog een regis-

ter bestond waarin de "contracten van de bevrijden" werden geregistreerd waaruit de slaven die zich hadden vrijgekocht een uittreksel konden krijgen als bewijs van hun vrijheid.

Wat hebben wij hiermee te maken? Het zal u niet zijn ontgaan dat de getoonde bladzijde van het register is voorzien van een zegel en een vrij zwaar stempel. De intentie van de Spaanse overheid was destijds dat als bewijs van de belastingbetaling een belastingzegel aangebracht werd op het relevante document. In het getoonde voorbeeld gaat het om de **1 peseta blauw cedula rural zegel uit 1872**, een zowel in Cuba als in Puerto Rico veel gebruikte fiscale zegel. Helaas had de overheid bij de introductie van het register in 1868 niet tijdig gezorgd voor een voldoende voorraad fiscale zegels waardoor de ambtenaren de eerste jaren in veel gevallen **postale zegels voor belastingdoeleinden** gingen gebruiken. In de 5 jaar dat het register heeft bestaan is frequent gebruik gemaakt van de zegels van 10, 20 en 40 centimos uit de emissie 1868 van Isabel II (Sp. Antillen, Ed.nrs. 13 t/m 15), in enkele gevallen van veelvoud van de 5 centimos zegel uit dezelfde serie van 1868 (Cuba, Ed.nr. ZZ) en soms ook van latere emissies. Aangezien ook deze zegels regelmatig niet verkrijgbaar waren zijn daarnaast gevallen bekend van het gebruik van diverse andere fiscale zegels (zoals politie- en stadszegels) die op zich niets met het bewuste register te maken hadden.

Aangezien gemakkelijk een apart artikel gewijd zou kunnen worden aan andere vormen van fiscaal gebruik van postale zegels wil ik hier slechts opmerken, nu wij een afbeelding bij de hand hebben, dat zulke zegels veelvuldig voorzien zijn van opvallende stempels. Het stempel is met de hand aangebracht en dus vaak vrij zwaar afgedrukt en is meestal een afbeelding van een wapen, een leeuw, een kasteel of een vlag. Dezelfde stempels werden overigens ook soms gebruikt in het postale verkeer zodat het eventuele fiscale gebruik van de postale zegel niet met zekerheid is vast te stellen aan de hand van het stempel alleen.

Hans Vinkenborg

Geraadpleegde bronnen:

- De bibliotheek van de "Universidad de Puerto Rico" te San Juan.
- "La Esclavitud Urbana en San Juan" door M.N. Portillo en R.M. Santana, San Juan, 199Z (statistische gegevens).
- "The Postal History of Puerto Rico" door R.B. Preston en M.H. Sanborn, Pennsylvania, 1950.

De tweede emissie van Pedro V met gladhaar.

Deze emissie heeft dezelfde waarden als de eerste emissie van Maria II. De kaders zijn ongeveer gelijk aan de emissie van Maria II en de beeltenis van de koning heeft gladde haren. Ontwerp en gravure zijn wederom van Francisco de Borja Freire. De druk geschiedde op dik, medium en dun papier en met geelachtige gom. De emissie is niet getand.

De zegel van 5-Reis.

Dit is zonder twijfel de meest interessante van alle Portugese zegels. Hoewel deze zegels nauwelijks een jaar in omloop zijn geweest en tamelijk schaars zijn (ondanks de grote oplage van 3.824.000 stuks), werden er 7 (door de grote oplage) verschillende platen voor de druk gebruikt. Wij geven de navolgende karakteristieken met afbeeldingen:

Plaat 1: Deze plaat heeft 75 witte pareltjes rond de beeltenis van de koning

Plaat 2: Deze plaat heeft 76 pareltjes rond de beeltenis. De letters van het woord 'CORREIO' zijn klein en de 'RR' staan verderaf van de cirkel rond de beeltenis (2). Er zijn nog exemplaren gedrukt toen de plaat zeer versleten was en het zegel toont een gebrekkige druk met ongelijke verdeling van de inkt, die licht bruin-rood is met roodachtige donkere vlekken. Deze exemplaren zijn zeer schaars;

Plaat 3: Heeft ook 76 pareltjes rond de beeltenis. De letters van 'CORREIO' zijn groter en de 'RR' raken de cirkel (3);

Plaat 4: Heeft 81 pareltjes rond de beeltenis. Het kringetje van de arabesk (versiering) rechts van 'CORREIO' is klein (4);

Plaat 5: Heeft ook 81 pareltjes, maar het kringetje rechts van 'CORREIO' is zeer groot (5);

Plaat 6: heeft 89 pareltjes. De letters 'RE' van 'REIS' raken de cirkel. Het kringetje van de versiering rechts van 'CORREIO' is (klein) ovaal van vorm en de aslijn ervan doorkruist de 'O'(6);

Plaat 7: Heeft ook 89 pareltjes. De letters 'RE' van 'REIS' raken de cirkel niet. Het kringetje van de versiering rechts van 'CORREIO' is klein en rond en de aslijn ervan loopt verticaal. Tussen de '5' en het woord 'REIS' ontstond na enige tijd door het gebruik een verticale gleuf die zichtbaar is als een klein wit streepje op dit punt (7). De exemplaren met dit streepje zijn zeer zeldzaam en nog zeldzamer zijn die exemplaren waar het lijntje gestippeld is.

1

2

3

4

5

6

7

De zegel van 5-Reis werd gedrukt in de kleur bruin-rood op dun, medium en dik papier. De exemplaren op dik papier zijn zeldzamer.

Er is nog een proef van plaat 6 bekend in donkerbruin op zeer dik papier zonder gom.

8

Voor de herdruk van dit zegel in '1885', 1905 en 1928 -in bruin-rood- graveerde men een nieuwe plaat (8), die zich makkelijk laat onderscheiden van de andere platen. De versieringen in de bovenhoeken zijn open en lijken op hoefijzers. Tevens zijn er slechts 71 pareltjes rond de beeltenis aanwezig en de initialen 'F.B.F.' ontbreken beneden op de hals.

De zegel van 25-Reis.

De 25-Reis werd gedrukt in donker blauw op dun en medium papier. Er bestaan twee platen. Bij

plaat 1 raken de parels het ovaal niet en bij plaat 2 wel. De letters 'RE' in het woord 'REIS' zijn bij plaat 1 groot en bij plaat 2 (aanzienlijk) klein(er). Voor de herdrukken van '1885', 1905 en 1928 werd (toch) plaat 1 gebruikt. Bij de herdrukken van 1905 en 1928 ziet men een witte streep die vanaf één van de parels tussen de 'R' en 'E' van 'REIS' zich naar boven richt en naar rechts gaat en de basis van de hals van de beeltenis doorkruist.

De zegel van 50-Reis.

Dit zegel werd gedrukt in groen-blauw en groen-geel op dun, medium en dik papier. Er werd van één plaat gebruik gemaakt. Bij de laatste uitgiften is de lijn van de rechterkant van het kader zeer dik. Dit zegel werd herdrukt in '1885' in groen en in 1905 en 1928 in groen-geel.

De zegel van 100-Reis.

Dit zegel werd gedrukt op dun, medium en dik papier in de kleuren lila en lila-paars met één plaat. Herdrukt in '1885' in lila, in 1905 in lila-paars en in 1928 in lila. De derde emissie van Pedro V met krullend haar.

Een jaar na de tweede emissie met de beeltenis van Pedro V met gladhaar volgde een nieuwe (derde) emissie van Pedro V

alleen nu met krullend haar van de 5- en 25-Reis. De kaders zijn gelijk gebleven aan de vorige emissie. Het ontwerp en gravering zijn nog van Francisco de Borja Freire. De druk was op dun en medium papier en de gom was (nog steeds) geelachtig. Ook deze emissie is ongetand.

De zegel van 5-Reis. Door de enorme oplage van 20.000.000 stuks zijn van dit zegel **12 platen** gemaakt (of het retoucheren van de matrijs). De karakteristieken van deze 12 platen/types zijn als volgt:

Plaat(type) 1: 'vlag van 5' hangt naar beneden, de versiering boven de 5 ligt los van het ovaal van de beeltenis en de versiering onder de 'I' van 'CORREIO' ligt vast aan het ovaal;

Plaat(type) 2: de 5 heeft een rechte 'vlag', de versiering boven de 5 en de versiering onder de 'I' van 'CORREIO' liggen los van het ovaal;

Plaat(type) 3: De 'E' van 'REIS' is iets naar rechts 'voorovergebogen';

Plaat/type 4: er loopt een 'barstje' in de 'C' (bovenste gedeelte) van 'CORREIO';

Plaat/type 5: de 'vlag' van de 5 loopt iets naar beneden af en er loopt een 'barst' in het bovenste gedeelte van deze 5;

Plaat/type 6: de 'E' van 'REIS' heeft aan de onderste horizontale streep een extra 'hoekje';

Plaat/type 7: (beschadiging van de plaat) er loopt een streep van boven door de eerste 'R' van 'CORREIO' naar beneden en raakt aan de linkerkant de 'E' van 'REIS';

Plaat/type 8: er loopt een 'barstje' in de 'O' van 'CORREIO';

Plaat/type 9: de 'vlag' van de 5 'wijst' naar boven;

Plaat/type 10: de 'vlag' van de 5 loopt iets naar beneden af en de 'druppel' boven de verticale (slingerende) streep naar de 5 is een stuk kleiner dan bij plaat 1;

Plaat/type 11: er loopt een klein wit streepje buiten het kader linksboven onderaan in de ronding;

Plaat/type 12: er loopt een (beschadiging) 'barstje' van links beginnend in het ovaal naar het beeltenis toe.

Herkenning van de plaattypen 1 t/m 12

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

(8)

(9)

(10)

(7)

(11)

(12)

Men gebruikte voor de herdrukken van 1863 en 1905 plaat(type) 1.

Men ziet bij de laatste oplage van plaat 1 en bij de herdruk 1863 rechtsbeneden ongelijke en onregelmatige pareltjes van de cirkel. Dit 'defect' (van de plaat) werd hersteld (geretoucheerd) bij de herdruk van 1905.

De herdruk van 1863 was in bruin-bistre en die van 1905 in donkerbruin.

Voor de herdrukken van '1885' en 1928 heeft men plaat/type 6 gebruikt (men kan plaat/type 6 ook plaat 2-A noemen, aangezien de 'E' van 'REIS' door slijtage een extra hoekje heeft gekregen).

De zegel van 25-Reis.

I

II

Twee variaties zijn van dit zegel bekend. Bij de ene is de gravure van de zegel gevormd door enkelvoudige lijnen (I) en bij de andere door dubbele lijnen (II). De eerste variatie werd slechts gedrukt in blauw op dun en medium papier. Dit zegel werd herdrukt in blauw

en in roze (geen origineel zegel bekend) in '1885' en in blauw in 1905. Tot de tweede variatie behoren de zegels gedrukt in blauw en roze in zeven verschillende platen. Drie van deze platen dienden voor de druk van de blauwe 25-Reis zegels. De verschillen zijn te zien in de gravures van de linkerbenedenhoek tussen de witte band van de waarde en het kader van het zegel en aan de kleine gleufjes in het kader zie I, II, III.

I

II

III

Ze werden gedrukt op dun en medium papier en plaat 2 ook op dik papier. Geen van deze platen werd gebruikt voor de herdrukken. De zegel van 25-Reis roze werd gedrukt op dun en medium papier vanaf de derde plaat van de blauwe zegel. In totaal werden 5 platen voor dit roze-exemplaar gebruikt, te weten vanaf plaat 3 tot en met 7 (zie illustratie IV, V, VI, VII).

De kleurnuances van deze 25-Reis gaan van roze naar rood. Bij de herdruk van 1863 werd van de 25-Reis blauw gebruik gemaakt van plaat 7, die de originele zegels alleen in roze drukte. Dezelfde plaat werd gebruikt voor de herdruk in blauwgrijs en donkerrood in 1905 en in roze en lichtblauw in 1928.

Frits van Beekum
Jan van Gerwen.

Boekbespreking.

PORTUGAL CERES

Variedades de Cliché

Dit boek werd geschreven door J.M. Miranda da Mota en Armando Mario O. Vieira, 309 pag. (verkrijgbaar via onze secretaris, de heer F. van Beekum, Annastraat 20, 6862 CH Oosterbeek, prijs f 47,50 exclusief porto).

Elke verzamelaar van Portugal komt vroeg of laat voor een probleem te staan: Wat te doen met de Cereszegels, hoe uitgebreid wil men die zegels verzamelen. Het is een serie die bijzonder rijk is aan afwijkingen, papiersoorten, tanding en kleuren. Menig verzamelaar zal nog wel ergens een partijtje ongesorteerde Ceressen hebben liggen om uit te zoeken 'als er tijd voor is'.

Nu is het lang verwachte boek over de plaatfouten en clichébeschadigingen verschenen.

Het is geheel in het Portugees, maar dit is geen enkel probleem. De toelichting is in het Engels vertaald en verder bestaat het boek grotendeels uit tabellen met afbeeldingen. De nummering is volgens de Nucleo catalogus, die ook in Nederland al aardig ingeburgerd raakt onder de Portugal-verzamelaars.

In de inleiding wordt uitgelegd wat het verschil is tussen druktoevalligheden, clichébeschadigingen en echte plaatfouten. Elke afwijking wordt afgebeeld, vaak alleen het detail waar het om gaat, volgens een handig systeem: per catalogusnummer worden de afwijkingen met romijnse cijfers aangeduid afhankelijk van de plaats op de zegel waar de afwijking voorkomt, eerst bovenaan de zegel van links naar rechts en zo steeds iets verder naar beneden. Alle afbeeldingen zijn op de zelfde schaal vergroot en voorzien van pijltjes, zodat het duidelijk is waar men moet kijken. Elke afwijking is voorzien van een puntenwaardering, die men moet gebruiken om de normale catalogusprijs mee te vermenigvuldigen (loopt van 2x tot 900x). Men moet er overigens wel rekening mee houden dat de afbeeldingen enigszins overdreven zijn gemaakt. Een vergrootglas is beslist onmisbaar, al was het alleen maar om te zien of het een echte afwijking is, of slechts een beschadigde zegel. Vooral papier Porcelana raakt erg snel beschadigd aan de beeldzijde. Het valt op dat bij de Londen- se drukken van 1926 geen enkele afwijking wordt genoemd. De firma Thomas de la Rue heeft destijds met grote zorgvuldigheid gedrukt. Ook de serie van 1930 heeft nog slechts zeer weinig plaatfouten, waarmee is aangetoond dat men toen niet meer heeft gedrukt van de bestaande versleten platen. De zegel van 1 C. bruin (Nu 221) spant de kroon met 81 afwijkingen. Verrassend is, dat bij diverse zegels een nieuwe papiersoort wordt genoemd, die in de Nucleo catalogus niet voorkomt (Liso pont. nacional vertical!). Een minpunt is dat bij de opdrukzegels alleen wordt gekeken naar de afwijkingen in het oorspronkelijk zegel en niet naar opdruk-afwijkingen. Verder is het boek zeker nog niet volledig, want er zijn door enkelen reeds zegels gevonden die er niet in staan. Maar terecht heeft men allerlei frutsels en stipjes niet vermeld, anders zou het boek nog vele malen dikker worden. Alle zegels staan in volgorde van catalogusnummer, wat in de praktijk niet zo handig is. Beter had men de zegel met gelijke nominale waarde bij elkaar kunnen zetten (dus 2 C. rood, oranje en bruin bij elkaar), omdat hiervoor dezelfde clichés gebruikt zijn en men soms dezelfde afwijking kan vinden. Het boek is uitgevoerd op mooi papier, wat de afbeeldingen zeer te goede komt. Het geheel maakt een professionele indruk. Warm aanbevolen voor alle Portugal-verzamelaars.

D. Glaudemans.